Сумський державний педагогічний університет

імені А.С. Макаренка

НН інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-
наукового Інституту
педагогіки і психології
проф. _____ С.М. Кондратюк
«28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

спеціальність **053 Психологія**

освітня-програма **Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН Інституту педагогіки і психології
«28»серпня 2020 р
Голова _____ к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

1. Дворніченко Лариса Леонідівна, к.філос.наук, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри Кузікова С.Б. д.психол.н., професор

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="13">(Вказати освітній ступінь)
магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="12">Загальна кількість годин - 150</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>18 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>110 год.</td><td>142 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
екзамен</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Сучасні технології психологічного консультування» дає можливість магістрантам спеціальності «Психологія» ознайомитись з сучасними напрямами та технологіями розвитку психологічної допомоги особистості та має за мету сформувати початковий досвід щодо практичної консультативної діяльності, а також сприяти формуванню критеріїв ефективності оцінки сучасних технологій консультування. Особливість даного курсу в його прикладному значенні. Під час оволодіння знаннями з дисципліни особлива увага приділяється розумінню технологій роботи з клієнтами, та нормам професійної етики при застосуванні сучасних технологій, екологічності використання методів та методик.

Результатом вивчення курсу є формування у магістрантів наступних компетентностей:

- інтегральної компетентності: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
- загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

- спеціальних, фахових компетентностей:

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік.
СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК11. Здатність реалізовувати основні принципи та напрями психологічного консультування, стратегії та методи психотерапевтичного впливу у сферах індивідуально-психологічного консультування, сімейного консультування, короткотривалого кризового консультування, групової психотерапії та психокорекції.
СК12. Здатність організовувати консультативний процес та використовувати необхідні технології психологічного консультування під час надання психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Сучасні технології психологічного консультування» ґрунтується на теоретичних передумовах таких дисциплін як «Основи психологічного консультування», «Основи психокорекції з практикумом», «Основи психотерапія», «Вікова психологія», «Психодіагностика», «Життєві кризи особистості», «Психологія саморозвитку», «Вступ до спеціальності», тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі професійної діяльності у галузі психології забезпечується наступними результатами навчання. Психологи магістри зможуть:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР12. Володіти ефективними методиками консультативної діяльності з клієнтами різних соціальних груп.

ПР13. Вміти здійснювати завершений цикл надання консультативної психологічної допомоги, глибоко опанувавши методами та технологіями психологічного консультування.

Основні результати навчання, досягнення яких забезпечує дана дисципліна:

- Знання сучасних, новітніх тенденції розвитку психологічного консультування та психотерапії;
- Аналіз та критичне осмислення сучасних технологій консультування щодо їх ефективності, етичності та екологічності, а також точності використання підчас консультування;
- Складання та реалізація плану консультативного процесу з урахуванням запиту та індивідуальних особливостей клієнта;
- Формування установки щодо необхідності постійного підвищення професійної кваліфікації;
- Знання та розуміння причин необхідності дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога-консультанта;
- Орієнтація у застосуванні різних психотехнологій відповідно до основних етапів консультування;

- Вміння аналізувати, порівнювати сучасні та класичні технології консультування;
- Розуміння та обґрунтовування результативності консультативної роботи .

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	«Відмінно». Теоретичне підґрунтя курсу засвоєно повністю, необхідні практичні навички консультативної роботи сформовані на високому рівні, всі навчальні завдання, що передбачені програмою виконані, сумарна якість їх виконання оцінена числом балів від 90 до 100.
B	«Дуже добре» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, необхідні практичні навички консультативної діяльності в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні теоретичні та практичні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, тобто від 82 до 89 балів.
C	«Добре» – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, практичні навички консультативної роботи сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні теоретичні завдання виконані повністю, якість виконання жодного з них оцінено не нижче середнього балу, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки, є складності у виконання практичних завдань. Сумарна якість виконання оцінена від 74 до 81 балів.
Д	«Задовільно» – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичне підґрунтя курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички консультативної діяльності в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками. Сумарна оцінка за виконання завдань – 64 -73 бали.

E	«Посередньо» – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, більшість необхідних навиків консультативної діяльності не сформовано, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або сумарна якість виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального – 60 – 63.
F	«Незадовільно» (з можливістю перездачі) – теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички консультативної роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
FX	«Незадовільно» (без можливості перездачі) – навчальна діяльність не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, навчальні завдання не виконані чи містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не виконана, магістрант не володіє навичками консультативної діяльності.

Розподіл балів

<table>
<tr><td colspan="9">Поточний контроль</td><td colspan="2">Разом
Сума</td><td>Підсумковий (екз.)</td><td>Загальна сума</td></tr>
<tr><td colspan="3">РОЗДІЛ 1</td><td colspan="3">РОЗДІЛ 2</td><td colspan="3">РОЗДІЛ 3</td><td colspan="2">75</td><td>25</td><td>100</td></tr>
<tr><td>Т 1.1</td><td>Т 1.2</td><td>Т 1.3</td><td>Т 1.4</td><td>Т 2.1</td><td>Т 2.2</td><td>Т 2.3</td><td>Т 3.1</td><td>Т 3.2</td><td colspan="2"></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="9">Поточний контроль</td><td colspan="2" rowspan="2">54</td><td rowspan="4"></td><td rowspan="4"></td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>9</td></tr>
<tr><td colspan="9">Контроль самостійної роботи</td><td colspan="2" rowspan="2">21</td></tr>
<tr><td colspan="3">7</td><td colspan="3">7</td><td colspan="3">7</td></tr>
</table>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

5. Засоби діагностики результатів навчання

Для оцінки результатів навчання в курсі використовуються: екзамен.
Під час модульного контролю використовуються поточне оцінювання, експрес-тести, оцінка практичної діяльності (аналіз проблемних ситуацій, самоаналіз), презентації результатів виконаних завдань (аналіз кейсів).

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Консультування у методі Позитивної психології і психотерапії Н. Пезешкіана

Тема 1.1. *Технології роботи психолога в Позитивній психології та психотерапії Н.Пезешкіана*. Принцип надії: консультування у руслі позитивного підходу. Технологія позитивної реінтерпретації, крос-культурний підхід, метод метафори. Особливості їх використання у консультуванні.

Тема 1.2. *Принцип балансу: змістовне консультування*. Симптоматичний рівень. Макро та мікро-події, балансна модель за Н. Пезешкіаном, актуальний конфлікт. Актуальні здібності.

Тема 1.3. *Диференціально-аналітичний рівень консультування*. Диференційний аналіз в термінах актуальних здібностей, внутрішній конфлікт

та актуальні здібності. Базовий рівень: базовий конфлікт та його гармонізація. Чотири базові емоційні установки, етапи взаємодії.

Тема 1.4. *Технологія консультування в руслі п'ятикрокової моделі*. Метод самодопомоги. Спостереження та дистанціювання від проблеми як технологія консультування. Стадія інвентаризації: активізація змістовного консультування. Ситуативне підбадьорення, його значення в процесі консультування. Стадія вербалізації – побудова конструктивного обговорення проблеми. Стадія розширення цілей.

Розділ 2. Екзистенційній та інтегративний підходи у психології та психотерапії.

Тема 2.1. *Використання екзистенційного підходу у консультативній діяльності*. Основні положення: буття і не-буття, буття-у-світі, нормальна і невротична тривога; нормальна, невротична і екзистенційна провина. Смерть, свобода, ізоляція. Екзистенційна модель механізмів захисту. Можливості роботи психолога консультанта з зазначеною тематикою.

Тема 2.2. *Фундаментальні мотивації екзистенції як дієва структура екзістенційно-аналітичного аналізу*. Терапевтичний та консультативний процес в екзистенційному аналізі. Фундаментальні умови екзистенції. Чотири фундаментальних мотивації екзистенції.

Тема 2.3. *Терапія контакту-у-стосунках: тенденції використання у консультативній практиці*. Базові концепції: контакт і здоровий розвиток, внутрішній контакт, потреби та фіксований гештальт. Травма та ретравматизація. Дослідження, налаштованість, залучення.

Розділ 3. Сучасні тенденції використання коученгових технологій у консультуванні.

Тема 3.1. *Лайф-коучинг: технології побудови життя*. Робота з відповідальністю за життя з клієнтами різних рівнів. Технології подолання зовнішніх і внутрішніх перешкод. Робота з «зоною комфорту». Ефективні технології побудови мети.

Тема 3.2. *Робота психолога з мотиваційним компонентом досягнення результату*. Підходи до розуміння видів мотивації у коучінгу: справжня і хибна мотивація. Планування: стратегія і тактики. Таймменеджмент. Техніки посилення мотивації.

6.2.Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. НАЗВА **Консультування у методі Позитивної психології і психотерапії Н. Пезешкіана**												
Тема 1.1. Технології роботи психолога в Позитивній психології та психотерапії Н.Пезешкіана.	**14**	**2**	**2**			**10**	**17**	**2**				**15**
Тема 1.2. Принцип балансу: змістовне консультування	**14**	**2**	**2**			**10**	**15**					**15**
Тема 1.3. Диференціально-аналітичний рівень консультування	**19**	**2**	**2**			**15**	**15**					**15**
Тема 1.4. Технологія консультування в руслі п'ятикрокової моделі.	**14**	**2**	**2**			**10**	**20**					**20**
РОЗДІЛ 2. НАЗВА **Екзистенційній та інтегративний підходи у психології та психотерапії.**												

Тема 2.1. Використання екзистенційного підходу у консультативній діяльності.	**19**	**2**	**2**			**15**	**17**		**2**			**15**
Тема 2.2. Фундаментальні мотивації екзистенції як дієва структура екзістенційно-аналітичного аналізу.	**19**	**2**	**2**			**15**	**15**					**15**
Тема 2.3. Терапія контакту-у-стосунках: тенденції використання у консультативній практиці.	**19**	**2**	**2**			**15**	**20**					**20**
РОЗДІЛ 3. НАЗВА **Сучасні тенденції використання коученгових технологій у консультуванні.**												
Тема 3.1 Лайф-коучинг: технології побудови життя.	**14**	**2**	**2**			**10**	**17**		**2**			**15**
Тема 3.2. Робота психолога з мотиваційним компонентом досягнення результату..	**16**	**2**	**4**			**10**	**12**					**12**
Усього годин	**150**	**18**	**20**			**110**	**150**	**2**	**4**		**2**	**142**

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Принцип надії: основні технології	2	2
2	Основні техніки змістовного консультування.	2	
3	Диференціально-аналітичний рівень консультування	2	
4	Технологія консультування в руслі п’ятикрокової моделі.	2	
5	Робота психолога з почуттям провини, невротичної та екзистенціальної тривоги.	2	
6	Чотири фундаментальні мотивації в екзістенційно-аналітичному аналізі.	2	
7	Терапія контакту-у-стосунках: вісім базових потреб в стосунках.	2	
8	Лайф-коучинг: технології побудови життя.	2	2
9	Робота психолога з мотиваційним компонентом досягнення результату	2	
10	Підсумкове заняття: аналіз самостійної роботи студентів	2	
Разом		20	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Принцип надії: основні технології	10	15
2	Основні техніки змістовного консультування.	10	15
3	Диференціально-аналітичний рівень консультування	15	15

4	Технологія консультування в руслі п’ятикрокової моделі.	10	20
5	Робота психолога з почуттям провини, невротичної та екзистенціальної тривоги.	15	15
6	Чотири фундаментальні мотивації в екзістенційно-аналітичному аналізі.	15	15
7	Терапія контакту-у-стосунках: вісім базових потреб в стосунках.	15	20
8	Лайф-коучинг: технології побудови життя.	10	15
9	Робота психолога з мотиваційним компонентом досягнення результату	10	12
Разом		110	142

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Арнц А., Якою Г. Схема-терапія: модель роботи з частками [пер. Я. Кремінської]. Львів.: «Свічадо», 2014, 254 с.
2. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта. [пер.с.англ М.Р.Мироновой] СПб.Питер, 2001, 304 с.
3. Васьківська С.П. Технологія консультування. К.: Главник, 2005, 96 с. (серія «Психол. інструментарій»)
4. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. М.: Академический проект, 1999.
5. Ленгле А. Фундаментальные мотивации экзистенции как действенная структура экзистенциально аналитической теории.// Экзистенциональный анализ № 1, С. 9 – 29.
6. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. СПб.: Издательство «Питер», 2000, 464с.
7. Пезешкиан Н. Тренинг разрешения конфликтов. Психотерапия повседневной жизни. М.: Институт позитивной психотерапии, 2007, 296 с.
8. Пинтосевич И. Действуй ! 10 заповедей успеха. М.: Эксмо, 2015. 288с.
9. Эскин Р., Морсунд Дж., Траутманн Р. За пределами эмпатии. Терапия контакта-в-отношениях. К.: Інтерсервіс, 2018, 408 с.

Додаткові:

1. Бриш К.Х. Терапия нарушения привязанности: от теории к практике. Пер.с нем. С.И. Дубинской: Москва, 2012, 215с.
2. Кернберг О.Ф. Отношения любви: норма и паталогия. Пер.с.англ. М.Н.Георгиевой, М.: Независимая фирма «Класс», 2000, 256с.
3. Стюарт Я. Джойнс В. Современній трансактій анализ. Пер.с англ.Д.Касьянова, СПб.: Из-во Социально-психологический центр, 1996, 335с.
4. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия. М.: МАРТ, 2000, 336с
5. Пезешкиан Н. Психосоматика и позитивная психотерапия. М. Медицина 2006, 464 с.
6. Пезешкян Н. Торговец и попугай. Восточные истории психотерапии / Н. Пезешкян; [пер. с нем.; общ. ред. А. В. Брушлинского, А. З. Шапиро; предисл. А. В. Брушлинского, коммент. А. З. Шапиро]. – М. : Прогресс, 1992. 240 с.
7. Пинтосевич И. Живи! Семь заповедей энергии и здоровья. М.: Эксмо, 2014, 240 с.
8. Шабанова В.И. Тренинг нормализации пищевого поведения. Практическое руководство. Херсон.: ПП Вишемирский В.С., 2014, 394с.